

การประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
และภาษาอาหรับ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555

An Evaluation of the Implementation of the Revised Curriculum 2012
of Bachelor of Arts in Islamic Studies and Arabic Language, Faculty of Arts

ปนัดดา พึ่งบุญ^{1*} และ ศรีสมร พุ่มสะอาด²

Panadda Puengboon^{1*} and Srisamorn Pumsa-ard²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

²อาจารย์ประจำ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

^{1*} Graduate student in Master of Education (Curriculum and Instruction) of Faculty of Education, Rangsit University,
Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthane, Thailand 12000

² Lecturer in Master of Education (Curriculum and Instruction) of Faculty of Education, Rangsit University,
Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumthane, Thailand 12000

*Corresponding author, E-mail: sah_sahhi@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 ตามรูปแบบวิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิต และ 2) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้ใช้นักศึกษาฝึกงาน แบบสอบถามทุกฉบับมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 สำหรับแบบสอบถามของนักศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการใช้หลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของนักศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ นวัตกรรม และการวัดและประเมินผลอาจารย์ปฏิบัติอยู่ในระดับมากและด้านผลผลิต นักศึกษามีผลการเรียน มีความอดทน มีความซื่อสัตย์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม และมีการใช้ประสบการณ์ในการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

2) นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก

สำหรับเรื่องที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรมของนักศึกษา และการใช้ภาษาอังกฤษจำนวนคอมพิวเตอร์ภาษาอาหรับสำหรับฝึกปฏิบัติ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และการพานักศึกษาไปปฏิบัติงานนอกสถานที่

คำสำคัญ: การประเมินผล การใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร วิธีการเชิงระบบ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the results of using curriculum of the Bachelor of Liberal Arts (Islamic Studies and Arabic Language); B.A. Edition 2012. This research follows system approach on the inputs, learning process and output. 2) Study the attitudes of students towards learning Arabic. There were 66 informants in the research and four questionnaires for executive, teachers, students and the students interns. The questionnaires had content validity equal to 0.67 to 1.00. The questionnaires for students have reliability of 0.95, analyzed using mean and standard deviation. The results of research revealed that:

1. On the results of using curriculum on inputs, informants had opinion about the characteristics of teachers, students and facilities at a high level. In terms of the process of learning of the curriculum design, the learning activities using media, innovative and measurement showed that teachers was performing at a high level. In the matter of output, students have school records and had shown patience, integrity and peaceful co-existence in society and had applied experience in the internship at a high level.

2. Students' attitude toward learning Arabic was at a high level.

Recommendations: the ability to use the Arabic language to communicate, convey the culture of the students, English usage, the number of Arabic computer for practice, and audio-visual media in the classroom, conducive to student learning and providing access for students to visual education, require improvements

Keywords: Assessment, Curriculum Usage, Assessment of Curriculum Usage, Systems Approach

1. บทนำ

การศึกษาเป็นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้ มีภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากที่สุดภาษาหนึ่ง เพราะเป็นภาษาที่มุสลิมทุกคนต้องเรียนรู้ เนื่องจากเป็นภาษาของคัมภีร์อัลกุรอานธรรมนูญสูงสุดในอิสลาม ซึ่งแต่เดิมนั้น วัตถุประสงค์ของการศึกษาภาษาอาหรับ เพียงเพื่อให้เยาวชนมุสลิมสามารถอ่านคัมภีร์อัลกุรอานได้เท่านั้น ภาษาอาหรับเริ่มมีบทบาทมากขึ้น เพราะภาษา

อาหรับไม่ใช่เพียงแค่ภาษาของคัมภีร์อัลกุรอานเท่านั้น แต่ยังเป็นภาษาของสหประชาชาติ ที่ใช้ในการประชุมระหว่างประเทศและใช้ในการติดต่อสื่อสารของชาวอาหรับ รวมทั้งเป็นภาษาทางการของหลายประเทศ ใน ตะวันออกกลาง ด้วยเหตุนี้ ภาษาอาหรับ จึงมีความสำคัญและมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวและบริการ มีอาหารที่หลากหลายและมีความก้าวหน้าในด้าน

เทคโนโลยีการแพทย์ ทำให้ชาวอาหรับสนใจมาท่องเที่ยว และใช้บริการทางการแพทย์เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทำให้บุคคลทั่วไปและนักศึกษาจำนวนไม่น้อยสนใจในการเรียนรู้ และศึกษาภาษาอาหรับ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวอาหรับได้ แสดงว่า ภาษาอาหรับเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญและยังเป็นช่องทางสำหรับการทำงานในอาชีพต่างๆ ที่ต้องใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งในการเป็นมัคคุเทศก์ ล่าม หรือ ในการติดต่อค้าขาย และทำธุรกิจกับชาวอาหรับได้ ชัยวัฒน์ สืบสันติวรพงศ์ (2557)

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้สถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ให้ความสำคัญกับภาษาอาหรับเพิ่มมากขึ้น โดยจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอาหรับใน โรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชนทุกระดับ รวมทั้งระดับมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ได้บรรจุภาษาอาหรับเป็นวิชาเอก วิชาโท หรือวิชาเลือกเสรี โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยรังสิตได้ทำการเปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา ในปี 2550 ขึ้น เป็นหลักสูตรในคณะศิลปศาสตร์ แต่มีรายวิชาเฉพาะภาษาอาหรับเพียง 5 รายวิชาเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการเพิ่มพูนทักษะทางภาษา ต่อมาได้มีการประเมินและพัฒนากลยุทธ์ นวัตกรรม อามีน (2557) จากผลการประเมินนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร โดยบรรจุรายวิชาภาษาอาหรับมากขึ้นกว่าเดิมเรียกว่า หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ.2555และใช้หลักสูตรนี้มาจนถึงปัจจุบัน (2558)

ผู้วิจัยในฐานะที่เคยเป็นนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ได้มีโอกาสสัมผัสและปรึกษาหารือกับหัวหน้าภาควิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ และคณาจารย์เกี่ยวกับเรื่องการใช้ภาษาอาหรับซึ่งบรรจุอยู่ในหลักสูตรปัจจุบันพบว่า การใช้ภาษาอาหรับของนักศึกษานั้น สามารถสื่อสารได้แต่ยังไม่ดีเท่าที่ควร และรายวิชาเฉพาะภาษาอาหรับมีจำนวนน้อยเกินไป ในปี พ.ศ.2556 พบว่า ผล

การเรียนในกลุ่มรายวิชาภาษาอาหรับ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ยังไม่ดีเท่าที่ควร เห็นสมควรนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยและอาจารย์คณะศิลปศาสตร์สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับมีความเห็นว่า สมควรมีการประเมินและติดตามผลการใช้หลักสูตรภาษาอาหรับ ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหมวดวิชาเฉพาะภาษาอาหรับในการเรียนการสอนของหลักสูตรอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอาหรับของคณะศิลปศาสตร์ สาขาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ มหาวิทยาลัยรังสิต ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ หมวดวิชาเฉพาะภาษาอาหรับ ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิต
- 2) เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 66คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 1 คน อาจารย์ภาควิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ จำนวน 3 คน นักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 1-4 รวม (นักศึกษาฝึกงาน) จำนวน 56 คน และผู้ฝึกนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 6 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ ใช้สอบถามผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 1-4 และผู้ใช้นักศึกษาฝึกงาน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือการปฏิบัติที่มีรายละเอียดแตกต่างกันมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทั้ง 4 ฉบับตรวจสอบคุณภาพโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 4 ฉบับมีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ใช้รูปแบบการประเมิน โดยวิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) ประเมินจาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิต

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐานคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4. ผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ หมวดวิชาเฉพาะ ภาษาอาหรับ ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิต

4.1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของนักศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร ตำราเรียน/เอกสารประกอบการเรียนการสอนและสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4.1.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ อาจารย์ปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ นวัตกรรม และการวัดและประเมินผล อาจารย์ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

4.1.3 ด้านผลผลิต

ผู้ให้ข้อมูล มีความคิดเห็นว่า นักศึกษามีผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมากและนักศึกษามีความอดทน มีความซื่อสัตย์ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ใช้ประสบการณ์ในการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

สำหรับผู้ใช้นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่า นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีผลการปฏิบัติงาน และมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

4.2 นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอาหรับอยู่ในระดับมาก

สำหรับ เรื่องที่ ควรปรับปรุง ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับ ในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรมของนักศึกษา และการใช้ภาษาอังกฤษจำนวนคอมพิวเตอร์ภาษาอาหรับสำหรับฝึกปฏิบัติ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และการพานักศึกษาไปดูงานนอกสถานที่

5. การอภิปรายผล

การอภิปรายผลผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 มีดังนี้

5.1 ด้านปัจจัยนำเข้า

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่พบว่าเรื่องที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของนักศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับและในการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตร ได้แก่ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ที่ควรจัดให้มีคอมพิวเตอร์ภาษาอาหรับสำหรับฝึกปฏิบัติของนักศึกษามีจำนวนพอเพียง และให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทกิจ ศรีหามารด (2546) กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านเกรดเฉลี่ย GPA ในระดับปริญญาตรีก่อนเข้ารับ

การศึกษาในหลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพบัณฑิตศึกษาอยู่ในระดับชั้น C และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่านักศึกษาในหลักสูตรควรมีความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ซึ่งในเรื่องนี้นักศึกษานี้มีความเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสามารถใช้ภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษได้เพราะในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารโลกอาหรับจะใช้ภาษาอาหรับในการติดต่อสื่อสารในทุกๆด้านและการสื่อสารภาษาอังกฤษในยุคของสังคมอาเซียน นับว่ามีความสำคัญมากส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคาร-สถานที่และด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน นักศึกษาและมหาบัณฑิต โดยรวมมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามควรมีการปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรในเรื่องสื่อโสตทัศนูปกรณ์ เพราะสื่อโสตทัศนูปกรณ์เป็นส่วนสำคัญของการใช้หลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ไม่มีหรือไม่พอเพียงการใช้หลักสูตรจะไม่ประสบผลสำเร็จจึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ สอดคล้องกับวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2543) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดีต้องมีการปรับปรุงเสมอ การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มีการปรับปรุงตลอดเวลาของการใช้หลักสูตร

5.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก แต่พบว่ามีเรื่องที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะเรื่องการทำให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานนอกสถานที่ ทั้งนี้เนื่องจากในภาควิชาไม่มีกิจกรรมจำนวนมากและมีอาจารย์ผู้สอนจำนวนน้อยเพียง 3 คนจึงอาจไม่มีเวลามากพอที่จะจัดกิจกรรมได้ครบถ้วนรวมทั้งการทำให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานนอกสถานที่ควรวางแผนและปรับปรุงในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ นันทกิจ ศรีหา

นารด (2546) กล่าวไว้ว่า ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และตามที่หลักสูตรกำหนด

5.3 ด้านผลผลิต

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่พบว่า เรื่องที่ควรปรับปรุง ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่นักศึกษาควรมีความรู้ความสามารถและใช้ภาษาอาหรับในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดประสบการณ์และกิจกรรมรวมทั้งจัดเนื้อหาให้ครอบคลุมที่จะให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยเฉพาะการใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสารซึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหลักสูตรฉบับปรับปรุงอาจมีเนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถทำให้บรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ สอดคล้องกับบุญเลี้ยง ทุมทอง (2557) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล หลักสูตรที่ดีจะต้องมีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนและสังคม ซึ่งจะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. บทสรุป

ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555 ทั้งทางด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิตรวมทั้งการฝึกงานอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม หลักสูตรที่ประเมินนี้ มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงได้แก่ความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรมของนักศึกษาและการใช้ภาษาอังกฤษจำนวนคอมพิวเตอร์ภาษา

อาหารสำหรับฝึกปฏิบัติ สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา และการพานักศึกษาไปดูงานนอกสถานที่

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า แก่นักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1) ในเชิงนโยบายคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ควรนำผลการประเมินในครั้งนี้มาเสนอที่ประชุมคณะและภาควิชาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2) คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับ ควรจัดหาสื่อ โสตทัศนูปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรให้พอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3) อาจารย์ผู้สอนควรรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดให้มีการฝึกงานภายนอกสถาบันที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะนอกชั้นเรียน

4) ควรมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นฐานความรู้ของนักศึกษาทั้งวิชาภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษก่อนเรียนเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารได้

5) ควรนำผลการประเมินที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา/นักศึกษาฝึกงาน และผู้ใช้นักศึกษาฝึกงาน ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป หรือพัฒนาการฝึกงานให้ดีขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความต้องการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตร ได้แก่ สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ คอมพิวเตอร์ภาษาอาหรับสำหรับฝึก

ปฏิบัติของนักศึกษาเพื่อให้มีข้อมูลสำหรับนำไปจัดหาให้พอเพียงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

2) ควรมีการประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาทั้งวิทยาลัยให้ครบวงจร

3) ควรมีการวิจัยความพึงพอใจของนักศึกษาและความพึงพอใจของอาจารย์ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.วิศรุต เลาะวิถี, ดร.ทรงศักดิ์ หมัดสะและอาจารย์อริย์ อาดำ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ทุกคนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งเพื่อนๆและผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ ที่ช่วยเหลือแนะนำและเป็นกำลังใจจนทำให้งานวิจัยสำเร็จโดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ที่ให้การสนับสนุน ให้อุปการการศึกษา ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี อีกทั้งยังให้คำแนะนำ ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ คุณหญิงประสิทธิ์ พัฒนา ที่ให้ความอนุเคราะห์มอบทุนการศึกษาส่วนหนึ่งเป็นประโยชน์ สำหรับการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งผู้วิจัยน้อมระลึกไว้เสมอมา

8. เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สืบสันติวรพงศ์. (2557). ภาษาอาหรับระดับที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท จำกัด.

นันทกิจ ศรีหานคร. (2546). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2540)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ มข.21(2) (2546) :54-69.

นนทวัฒน์ อามีน. (2557). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2557). การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2543). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เซ็นเตอร์ดิสคัฟเวอรี.

มหาวิทยาลัยรังสิต